

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Kateřinou Peroutkovou ve věci

žalobce: **M. C.**, narozený dne X.
bytem X.

zastoupený advokátkou JUDr. Anitou Pešulovou
sídlem Nuselská 499/132, 140 00 Praha 4

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 12. 2019, č. j.: MPSV-2019/240594-911

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Anitě Pešulové, advokátce, se přiznává odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 2 600 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Městského soudu v Praze do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

- I. Vymezení věci

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

1. Žalobou podanou včas u Městského soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 12. 2019, č. j. MPSV-2019/240594-911, jímž bylo podle ustanovení § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky pro hlavní město Prahu (dále jen „úřad práce“) ze dne 3. 7. 2019, č. j. 12103/2019/AAI (dále jen „**prvostupňové rozhodnutí**“), kterým nebyla žalobci s ohledem na ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon č. 111/2006 Sb.**“) přiznána dávka mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje.

II. Žalobní body

2. Žalobce namítal, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné a nezákonné, jeho nárok spadá pod ust. § 2 odst. 5 zákona č. 111/2006 Sb., neboť zaplacení závazku u společnosti O2 žalobci bránilo v zaplacení základních životních potřeb, bez jeho zaplacení by se dostal do dluhové pasti, poskytnutá částka by byla vynaložena účelně, neboť žalobce neměl možnost situaci řešit vlastními silami. Popíral, že by nevyčerpal všechny možnosti k řešení nenadálé situace, se společností O2 několikrát komunikoval, ta mu však pomoc odmítla poskytnout, stejně tak žalobci nepomohl ani Český telekomunikační úřad, kterému se žalobce snažil situaci vysvětlit. Tvrdil, že společnost mu účtovala za služby, jež nevyužíval, žalobce si odhlásil telefonní linku, když se stěhoval, v novém podnájmu pak nebyla telefonní linka nainstalovaná, s těmito tvrzeními se správní orgány nevypořádaly, i když to žalobce ve správním řízení uvedl. Žalobci nebyla nabídnuta bezplatná právní pomoc, ani sociální poradenství, pokud by se tak stalo, žalobce by to jistě využil. Úřad práce vybočil z mezí správního uvážení, nebylo dostatečně posouzeno, že šlo o nezbytný jednorázový výdaj, a to s ohledem na sociální situaci žalobce. **Navrhl, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla vrácena úřadu práce k dalšímu řízení.**

III. Vyjádření žalovaného

3. Žalovaný s žalobou nesouhlasil, napadené rozhodnutí nepovažoval za nezákonné. Měl za to, že pro posouzení nároku na dávku není oprávněnost naúčtované částky rozhodující, takové hodnocení ani žalovanému nepřísluší a není schopen to objektivně posoudit. V případě výdajů za telefon nešlo o nezbytný výdaj k zajištění základních životních potřeb, kterými jsou např. jídlo, ošacení a léky. Z námitek žalobce dále není zřejmé, v čem mělo spočívat překročení mezí správního uvážení, tímto překročením nemůže být, zda dávku přizná či nikoli, protože by to popíralo podstatu správního uvážení. Správní orgány obou stupňů jednoznačně odůvodnily, proč nepovažují výdaje za telefon za nezbytný jednorázový výdaj. Navrhl, aby žaloba byla zamítnuta.

IV. Obsah správního spisu

4. Ze správního spisu soud zjistil následující skutečnosti podstatné z hlediska předmětu řízení.

5. Žalobce podal dne 10. 6. 2019 žádost o mimořádnou okamžitou pomoc, a to z titulu nezbytného jednorázového výdaje v nepříznivé finanční a sociální situaci, uvedl, že mu byla společností O2 předepsána úhrada za telefonní linku ve výši 3 513 Kč a vzhledem ke svým současným finančním poměrům potřebuje tuto částku uhradit s pomocí státu.
6. Dne 25. 6. 2019 byla žalobci doručena výzva, aby se v případě zájmu do pěti dnů dostavil k seznámení s podklady rozhodnutí a případně se k nim vyjádřil.
7. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 3. 7. 2019 úřad práce žalobci nepřiznal dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje. Zjistil, že žalobce je příjemcem příspěvku na bydlení, příspěvku na živobytí, a doplatku na bydlení, dále pak pobíral starobní důchod, rozhodným obdobím byl měsíc červen 2019. Konstatoval, že žalobci nelze tuto dávku poskytnout na úhradu závazku vůči telefonnímu poskytovateli služeb, neboť požadovaná dávka je subsidiární a žalobce měl situaci přednostně řešit jinými prostředky (komunikací se společností O2, splátkovým kalendářem, bezplatnou právní pomocí či sociálním pracovníkem). Dávky hmotné pomoci jsou určeny k řešení situací, které žadatel nemá možnost řešit vlastními silami a vyčerpal již jiné možnosti k jejich řešení. Proti prvostupňovému rozhodnutí podal žalobce dne 22. 7. 2019 blanketní odvolání s tím, že bližší zdůvodnění brzy doloží.
8. Dne 12. 8. 2019 proběhlo s žalobcem ústní jednání u úřadu práce, během něj byl žalobce mj. upozorněn, že dosud nedoplnil své blanketní odvolání, následně byl vyzván, aby odvolání doplnil do dne 19. 8. 2019, což až do vydání napadeného rozhodnutí neučinil.
9. V napadeném rozhodnutí žalovaný v postupu úřadu práce neshledal pochybení, měl za to, že telefonní služby nepředstavují nezbytný jednorázový výdaj, poukázal na ust. § 1 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., dle kterého jsou dávky pomoci v hmotné nouzi určeny k zajištění základních životních podmínek. Zjistil, že žalobce pobírá příspěvek na živobytí a starobní důchod. Uvedl, že mimořádná okamžitá pomoc je dávka závislá na správním uvážení, souhlasil s úřadem práce, že se o nezbytný výdaj ve smyslu ust. § 2 odst. 5 písm. a) daného zákona nejedná, žalobce tak ani nelze považovat za osobu v hmotné nouzi dle tohoto ustanovení, a tudíž mu nárok na mimořádnou okamžitou pomoc nevznikl.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

10. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“)), a po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
11. Městský soud v Praze o věci samé rozhodl bez jednání dle § 51 odst. 1 s.ř.s., jelikož žalobce i žalovaný souhlasili s projednáním věci bez jednání.

12. Podle ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb. *za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázané ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu.*
13. Podle ust. § 36 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb. *nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má a) osoba uvedená v § 2 odst. 3, b) osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi, c) osoba uvedená v § 2 odst. 6, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.*
14. Mimořádná okamžitá pomoc ve smyslu ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb. je jednorázovou dávkou pro osoby, které se nacházejí ve výjimečné situaci vyžadující bezprostřední pomoc. Musí se jednat o osobu, která nemá dostatečné finanční prostředky ani majetek, aby mohla nepříznivou situaci řešit vlastními silami. Zároveň je tato dávka koncipována jako subsidiární a její poskytnutí tak přichází v úvahu jen tehdy, pokud prostředky k úhradě nezbytných nákladů nelze získat jinak. Jde o dávku fakultativní, jejíž poskytnutí je závislé na správním uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi, nárok na tuto dávku vzniká až samotným rozhodnutím o jejím přiznání. Nejedná se o dávku, která by byla určena k úhradě nákladů na bydlení, k tomu jsou primárně určeny jiné dávky, a to příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení.
15. K povaze dávky mimořádné okamžité pomoci dle ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb. se opakovaně vyslovoval rovněž Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“), který zdůrazňoval její subsidiární povahu a určení pro řešení situací způsobených nahodilými okolnostmi. V rozsudku ze dne 14. 6. 2018, č.j. 6 Ads 254/2017 – 24, NSS uvedl: *„Dávky mimořádné okamžité pomoci jsou součástí státní sociální sítě, která má potřebným garantovat určitou minimální, nikoli průměrnou životní úroveň poskytnutím pomoci, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek (§ 1 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi).“* V rozsudku ze dne 22. 4. 2021, č.j. 9 Ads 250/2020 – 40, pak NSS konstatoval: *„Dávka mimořádné okamžité pomoci není založena na principu zajištění optimálního komfortu žadatele, ale slouží výhradně k nezbytně nutné finanční pomoci pro překonání tíživé sociální situace.“*; a na jiném místě téhož rozsudku shledal: *„Tato dávka je však fakultativní a její přiznání je ponecháno na správním uvážení příslušného správního orgánu. Nárok na ni vzniká až rozhodnutím o jejím přiznání. Účelem této dávky je hradit výdaje „jednorázové a v podstatě nahodilé“ (srov. např. rozsudky NSS ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 87/2012 - 39, ze dne 23. 11. 2011, č. j. 3 Ads 113/2011 - 46, č. 2582/2012 Sb. NSS, ze dne 18. 9. 2013, č. j. 6 Ads 39/2013 - 29, ze dne 20. 11. 2013, č. j. 3 Ads 7/2013 - 31, či ze dne 17. 4. 2014, č. j. 4 Ads 27/2014 - 28).“* Dle rozsudku NSS ze dne 13. 7. 2016, č.j. 6 Ads 22/2016-17, publ. pod č. 3463/2016 Sb. NSS, se musí jednat o jednorázový výdaj spojený se zaplacením správního poplatku při prokázané ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu, či o *obdobný* výdaj;

mimořádná okamžitá pomoc však není určena pro úhradu nákladů na uspokojení základních potřeb.

16. Z judikatury NSS je rovněž zřejmé, že správní orgán nejprve posoudí charakter požadované mimořádné okamžité pomoci, tedy to, zda se vůbec jedná o úhradu nezbytného jednorázového výdaje. Až poté případně přistoupí k posouzení příjmů, majetkové a sociální situace žadatele (blíže viz rozsudek NSS ze dne 19. 1. 2011, č. j. 3 Ads 126/2010 - 70).
17. Žalobcem požadované výdaje za telefonní služby pod ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb. požadovat nelze, neboť nejsou spojeny s náhle vzniklou jednorázovou situací vyžadující k jejímu překlenutí okamžitou finanční pomoc, tyto výdaje mají zřetelně zcela jiný charakter, než výdaje demonstrativně uvedené v daném ustanovení. Peněžitý závazek žalobce vůči právnické osobě - obchodní společnosti totiž nevznikl v důsledku mimořádné nahodilé okolnosti (jako např. ztráty peněžních prostředků), avšak jednalo se o plnění, které žalobce poskytoval dané společnosti pravidelně na základě smlouvy, v tomto smyslu tak chybí též prvek nepředvídatelnosti.
18. Nejvyšší správní soud sice připouští, že dávku mimořádné okamžité pomoci lze ve zcela výjimečných případech přiznat i na základě žádosti požadující uhrazení vzniklého nedoplatku za energie (k tomu viz rozsudek ze dne 17. 12. 2015, č.j. 7 Ads 236/2015-22), avšak výdaj na telefonní služby nemá na rozdíl od nákladů na energie povahu výdaje zcela životně nezbytného. Správní orgány tudíž dovodily správně, že se o nezbytný výdaj nejedná, nejde o zajištění základních životních podmínek na minimální úrovni, předmětnou dávku nelze na požadované výdaje poskytnout.
19. Námitku ohledně neoprávněnosti daného výdaje žalobce ve správním řízení nevzněl, a to ani v odvolání, správní orgány se tak nemohly s tímto tvrzením vypořádat. Z hlediska konstrukce dávky však ani není rozhodné, zda tyto výdaje byly po žalobci požadovány oprávněně či nikoli, v tomto směru se žalobce případně může obrátit na orgán, který je kompetentní oprávněnost požadované platby závazně posoudit. Správní orgán však není oprávněn v daném řízení tuto otázku řešit a tedy nemůže být přezkoumávána ani soudem ve správním soudnictví.
20. Pokud jde o možnosti žalobce řešit situaci jinými prostředky, žalobce ve své žádosti pouze uvedl, že po něm společnost O2 požaduje úhradu ve výši 3 513 Kč za telefonní linku, v průběhu správního řízení vůbec neuváděl, že se pokoušel komunikovat se společností O2 a s Českým telekomunikačním úřadem, a to ani po vydání prvostupňového rozhodnutí, ve kterém úřad práce poukázal na to, že žalobce měl situaci nejdříve řešit jinými prostředky. Žalobce však ani v odvolání, ani při ústním jednání tato svá tvrzení neuvedl. Nelze tak vytýkat správním orgánům, že se k nim ve správním řízení nijak nevyjádřily. Ani v žalobě žalobce tato svá tvrzení dostatečně nekonkretizoval, neuvedl, co bylo obsahem jeho komunikace s danými subjekty, ani k tomu nedoložil žádné důkazy. Tedy, vedle toho, že výdaj na telefonní služby svou povahou není výdajem, na který by bylo možné předmětnou dávku poskytnout, není důvodná ani námitka o tom, že žalobce nemohl situaci řešit jiným způsobem.

21. V případě rozhodování o dávce mimořádné okamžité pomoci se uplatní správní uvážení, a to co do splnění podmínek vzniku nároku na dávku a též co do výše této dávky (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2013, č. j. 3 Ads 84/2012-48, publ. pod č. 2904/2013 Sb. NSS). Pokud rozhodnutí správního orgánu závisí na správním uvážení, soudy ve správním soudnictví přezkouvávají pouze to, zda správní orgán při svém rozhodování jeho meze nepřekročil, tj. „(...) *samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2005, č. j. 6 Azs 304/2004 – 43). Ke správnímu uvážení rovněž viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2004, č.j. 3 As 24/2004 79 publ. pod č. 739/2006 Sb. NSS či ze usnesení ze dne 23. 3. 2005 č.j. 6 A 25/2002-42 publ. pod č. 906/2006 Sb. NSS.
22. Soud shledal, že žalovaný z mezí správního uvážení nevybočil, ani je nezneužil, dostatečně se vypořádal se zjištěným skutkovým stavem, z jeho rozhodnutí je zřejmé, o jaká kritéria svou úvahu opřel, přičemž tato kritéria vycházejí z příslušné právní úpravy a judikatury, nejedná se o rozhodnutí svévolné. Byť jsou obě správní rozhodnutí poměrně stručná, jsou jejich odůvodnění srozumitelná a z hlediska povahy dané věci dostačující, jejich rozsah odpovídá stručnosti informací sdělených žalobcem v jeho žádosti o poskytnutí mimořádné okamžité pomoci a v průběhu správního řízení. Dané žalobní námitky ohledně nepřezkoumatelnosti a překročení správního uvážení jsou přitom pouze obecné a není z nich zřejmé, o jaké konkrétní důvody se opírají. Tyto námitky tak nelze považovat za důvodné.
23. K námitce, že se žalobci nedostalo sociálního poradenství, soud uvádí, že základní sociální poradenství spočívá především v poskytování informací v návaznosti na určitou situaci, a to ohledně možností směřujících k řešení nepříznivé sociální situace včetně možností řešení hmotné nouze (ust. § 1 odst. 2 zákona č. 111/2006 Sb. a ust. § 37 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů). Podle ust. § 4 odst. 2 správního řádu správní orgán v souvislosti se svým úkonem poskytne dotčené osobě přiměřené poučení o jejích právech a povinnostech, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné.
24. V daném případě žalobce v rámci žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc neuvedl nic o tom, že se dle jeho názoru jedná o neoprávněně požadovanou platbu, ani o tom, že by se již pokoušel situaci s určitými subjekty řešit. Žalobce nevyužil možnosti dostavit se k seznámení se s podklady a při této příležitosti mu tedy nemohly být úřadem práce sděleny žádné informace. Na prvostupňové rozhodnutí, kde bylo poukázáno na možnosti žalobce využít bezplatnou právní pomoc či pomoc sociálního pracovníka, žalobce nijak nereagoval, v odvolání žádné své námitky neuvedl, stejně tak ani při ústním jednání dne 12. 8. 2019 svá tvrzení ohledně požadované platby nijak nekonkretizoval a nevznesl žádné dotazy. Správním orgánům tudíž nelze vytýkat, že by žalobce adekvátně dané situace neinformovaly o možnosti využít sociální poradenství či bezplatnou právní pomoc. Povinnost poskytnout sociální poradenství v sobě nezahrnuje povinnost správního orgánu žadateli za každých okolností

požadovanou dávku poskytnout, ani nezajišťuje, že žadatel dosáhne jejího vyplacení jiným způsobem.

25. Ze všech shora uvedených důvodů soud neshledal žalobu důvodnou, a proto ji dle § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.
26. O náhradě nákladů řízení jeho účastníků soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobce ve věci neměl úspěch, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalovanému žádné náklady řízení nad rámec úřední činnosti nevznikly.
27. Soud přiznal ustanovené právní zástupkyni odměnu za dva úkony právní služby podle § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. b) a d) a § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) po 1 000 Kč (převzetí a příprava zastoupení, doplnění žaloby), tedy celkem 2 000 Kč, a dále náhradu hotových výdajů za dva úkony právní služby dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu po 300 Kč, paušální náhrada celkem 600 Kč. Odměna právní zástupkyně tedy celkem činí 2 600 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 2. února 2022

Mgr. Kateřina Peroutková, v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.